

**MAMLAKATIMIZDA XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA MOLIVAVIY
HISOBOTLARNI TUZISH TARTIBI**

Ishturdiev Hasan Abdigapparovich

*Samarqand davlat veterinariya, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti
Iqtisodiyot va buxgalteriya hisobi kafedrasida assistenti*

Ishturdiev Husan Abdigapparovich

Samarqand viloyati Pastrodarg'om tumani 75-maktab o'qituvchisi

Annotatsiya: *Mazkur maqolada xalqaro standartlarga asoslanib O'zbekiston Respublikasida moliyaviy hisobotlarni tuzish ketma-ketligi, uning amalda fo'yhdalanishi va xalqaro standartlar bosqichida moliyaviy hisobotlarning muommolari va ularni yechimining amaliy tahlili keltirilgan.*

Kalit so'zlar: *moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari, xalqaro moliyaviy hisobot, buxgalteriya hisobining milliy standartlari, biznes va investitsiyalari, moliyaviy buxgalteriya hisobi va hisoboti.*

Аннотация: *В данной статье представлен практический анализ практического применения международных стандартов финансовой отчетности в Узбекистане и проблемы при переходе на международные стандарты финансовой отчетности и пути их преодоления.*

Ключевые слова: *международная финансовая отчетность, финансовый учет и отчетность, международные стандарты финансовой отчетности, национальные стандарты бухгалтерского учета, бизнес, инвестиции.*

Abstract: *This article provides a practical analysis of the practical application of international financial reporting standards in Uzbekistan and the problems in the transition to international financial reporting standards and ways to overcome them.*

Keywords: *international financial reporting, financial accounting and reporting, international financial reporting standards, national accounting standards, business, investment.*

Jadal rivojlanib kelayotgan Respublika iqtisodiyotiga investitsiyalarni kirirtishga qulayliklar yaratish, shuningdek, O'zbekistonning iqtisodiy sub'ektlari faoliyatining aniq va tiniqligini ta'minlash zarur. Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari shak-shubhasiz bu masalini yechimiga olib keladi. Vatanimiz mustaqillikka erishgach, har tomolama rivojlanish avj olgani kabi bozor iqtisodiyoti ham muhim o'zgarishlarni qarshi oldi. Ya'ni jahonda tan olingan tamoyillarga asoslanib yangi moliyaviy hisobotlar tuzildi va shu bilan birgalikda sobiq ittifoq davridagi buxgalteriya uslublari voz kechildi. Yana qo'shimcha tarzida qonun asosida milliy buxgalteriya standartlari ishlab chiqildi. Buxgalterlar uyushmasi boshchiligida xalqaro buxgalteriya amaliyotlari va buxgalterlarni sertifikatlash tizimlari shakllandi. Yakunda esa mana shu barcha yurtimizdagi qonunchilik, malakalar oshirilishi va o'zgarishlar moliyaviy hisobotning

xalqaro standartlari bilan to'laqonli uyg'unlashishiga olib keldi.1 Vatanimiz moliyaviy hisobotlarini xalqaro standartlari bo'yicha o'zgartirishning birinchi qadami – mahalliy buxgalteriya hisobi yuritishning ayrim usullari tasdiqlangan amaliyotga buxgalteriya hisoboti tuzish jarayonida mos kelmasliklarini aniqlashdir. Bu metodlar MHXS qo'yadigan nizomlarga asosan tuzatishlar kiritish uchun zarur.

BHMS va MHMS da bu ko'rinishdagi o'zgarishlarning asosiy sabablari bu moliyaviy hisobdagi nomunofiqliklarni aniqlashdan va BHMS orqali tuzilgan hisbotlarga muhim tuzatishlar kiritishdan iborat. BHMS orqali tuzilgan hisobotlarni aksiyadorlik jamiyatlari o'zlari ham, chet eldan tashrif buyurgan mutaxassislar ko'magi orqali ham amalga oshirilishi mumkin. Amaliyotda bu o'zgarishlar jarayonini ham xalqaro ham mahalliy hisob standartlari va hisobotlarini yangilash texnikasini mukkamal bilishlar orqali ikkinchi usuldan ko'proq foydalaniladi. Shu amaliyotning mutaxasislari va ko'pchilik korxonalar murojaat qiladigan malakali soha vakillari bu - auditorlik tashkilotlarining xodimlari hisoblanadi.

Respublikamiz qonunchiligiga muvofiq hisob yuritish va hisobotlar tuzishga tashkil etilgan barcha korxonalar uchun moliyaviy hisobotlar tayyorlashning ikki xil bo'limlari mavjud – parallel va o'zgartirish (transformatsiya) hisoblari. Biroq parallel hisobni yuritish noqulaylikni tug'diradi.Ya'ni mehnat xarajatlarini ortib ketishi va mehnat rasurslarini noo'rin foydalanishi sababli u samarasiz hisoblanadi. Ayni damda bu parallel hisobini yuritish yokida hisobotlarni o'zgartirishni amalga oshirish aksiyadorlik jamiyati rahbariyatining o'zi qiladi ixtiyoriy ya'ni qonuniy tomonlama tartibga solinmaydi shuning uchun, ikkala texnologiyam taqqoslaniladi.

MHXSga asoslanib O'zbekiston hisob tizimini ma'lumotlarini o'zgartirish va shu bilan birgalikda BHMSga muvofiq o'zgartirishlar va moslashtirishlar umumiy hisobotlarni o'zgartirishning asosiy tamoyillaridir. Parallel ravishda hisobotlarni barcha operatsiyalari ikkala hisobda MHXS da ham BHMS da ham ko'rsatilishi va BHMS va MHXS bo'yicha bosh kitoblarni bir maromda yuritilishi parallel hisobotning mohiyati hisoblanadi.

Bu texnologiyalarni har tomonlama baholaydigan turli natijalarga kelib chiqadi.

Masalan, jarayonning mehnat sig'imi bo'yicha baholaydigan bo'lsak, mehnat sig'imini milliy va xalqaro standartlarini birlashtirishning doimiy amaliyoti sezilarli darajada kamaytirilishi mumkin. Bir vaqtning o'zida, parallel hisob ham buxgalteriya hisobiga o'z ta'sirini ko'rsatib, aksiyadorlik jamiyatining barcha hisobotlarini qayta tuzib va unga mos tushuvchi o'zgartirishlar kiritilishini talab qiladi.Yakunda hisobotlar davomida tan olingan daromadlar va xarajatlar barcha moddalarini ikki hisobotda:moliyaviy natijalar to'g'risidagi hisobot va yalpi daromad to'g'risidagi hisobotda taqdim etilishi lozim.

Yalpi daromad hisobotlarida tushumlar, moliyalashtirilgan harajatlar, korxonaning uyushgan korxonalar va qo'shma faoliyatidan olinadigan ,foyda va zarardagi ulushi,soliqlar bo'yicha xarajatlar va yuqoridagi ta'kidlangan tushum va xarajatlardan tashkil topgan alohida summalar. Davr uchun taqsimlangan moddalar

yalpi daromad haqidagi hisobotda nazorat qilinmaydigan ulush va bosh korxonalar mulkdorlarining foyda yoki zarari orqali ochib beriladi.

Moliyaviy hisobotlarida esa MHXSga mos keluvchi standartlar inobatga olinadi bundan tashqari jamiyatning hisobotlarini rivojlantirish va taqdim etish uchun choratadbirlarni ham hisobga olish zarur. Uni 2 bosqichga bo'lish mumkin. 1-bosqichda o'zgartirishga reja qo'yiladi, bu jarayonlarni MHXSga o'tish sanasini, shu bilan birga jamiyatning moliyaviy hisoboti olib boriladigan valyutani, hisobotni o'zgartirish usulini tanlash lozim. Bu borada malakali auditorlarni MHXSga muvofiq moliyaviy hisobotlarni o'zgartirish va ular ustida ilmiy izlanishlar borasida jalb qilish muhim ahamiyatga ega. Bu jarayonda o'zgartirish maqsadini aniq tiniq ifodalash muhim ahamiyatga ega. Masalan, konsolidatsiyalangan moliyaviy hisobotni umumiy hisob siyosati asosida tayyorlash uchun bosh va sho'ba jamiyatni shakllantirish kerak. Ya'ni sho'ba korxonalarini o'zini hisob siyosati bo'yicha moliyaviy natijalarni ifodalaydi keyin o'zini hisob siyosatini umumiy hisob siyosati qonunchiligiga muvofiq tuzatishlar kiritib konsolidatsiyalangan hisobot tuzadilar. Bu bosqichni tuzatishlarini qoidaga ko'ra kiritish albatta, auditorlik jamiyati ya'ni tashkilotlari orqali bajariladi. 2-bosqichda esa juda mashaqqatlilik va qunt talab etadi. O'zgarishning asosiy maqsadi MHXS va BHMS ning hisobotlaridagi kamchiliklarini to'ldirishdan va uni tahlil qilishdan iborat. Hisob siyosatida tahlilning qo'llanilishi milliy hisobotlarni xalqaro standartlari bo'yicha bir qator kamchiliklar va qarama-qarshiliklarni aniqlashga imkon beradi. Xalqaro standartlarni o'zgartirish uchun buxgalteriya balansi va moliyaviy natijalar haqidagi hisobot olinadi. Bundan bilish mumkinki, moliyaviy hisobotning aynan shu 2ta shakli xalqaro standartga tegishli ma'lumotlari: tashkilot aktivlari, daromad va xarajatlari, kapitali va majburiyatlari tashkil topgan. Shu bosqichning yakuni barcha o'zgartirish provodkalari berilishi, o'zgartirish jarayoni soddalashtirishga qaratilgan matnli fayl ko'rinishida bo'ladi. Shunday qilib, xalqaro standartlariga asoslangan moliyaviy hisobotlar taqdim etilish uchun qayta tasniflanishi lozim. Ya'ni milliy shchotlar rejasini yopilib, xalqaro standartlarga javob bera oladigan shchotlar rejasini ochiladi. Muhim ahamiyat kasb etadigan yana bir xolat shundan iboratki, MHXSga asoslanib ishlab chiqilayotganda har bir tashkilotlar moliyaviy hisobotlari aks ettirilgan tahliliy axborotlar hajmiga emas, o'sha tashkilotning faoliyati ega bo'lgan o'ziga xosliklardan kelib chiqib shchotlar rejasini tuzishi maqsadga muvofiq bo'ladi. Pul mablag'lari hisobi shchotlaridan qayta tasniflashni boshlash maqsadga muvofiq. Chunki, MHXSga asosan buxgalteriya hisobining eng muhim vositalari uning aktivlari hisoblanadi. Moliyaviy hisobotlar axborotlarida pul mablag'lari tasnifi haqida foydalanuvchilar qanday qilib pul oqimlarini tashkil qilishini shu bilan birgalikda aholining undan ehtiyojlar uchun foydalanishlarini aniqlab tahlil qilish uchun muhim hisoblangan axborot ko'rsatiladi.

Masalan, pul mablag'lari harakati to'g'risidagi ma'lumotlar MHXS 7 da ko'rsatilib o'tilgan. Pul mablag'larini 2 turga umumiy summadan milliy va xorijiy valyutadagi pul mablag'lari ajratish lozim. MHXSga muvofiq, tasniflashni bu ajratilishlar orqali qilish uchun 5810-“Moliyaviy qo'yilmalar “ shchotining qunt bilan qilingan tahlilini bajarish

zarur. Bu tasniflashda debitorlik va kreditorlik qarzlarini qisqa va uzoq muddatli qismlarga ajratib buxgalteriya hisobi to'g'ri keladigan schotlarini tahlil qilish bajariladi.

Xulosa.

Bugungi kunda korxonalar va uning foydalanuvchilariga bir davlatdan boshqa davlatga o'tib borayotgan moliyaviy hisobotlarning buxgalterlik qonun qoidalari foydalanib kelinmoqda. Ba'zi hollarda bir mamlakatning o'zida foydalaniladigan buxgalterlik prinsiplari ham kiradi. Bu esa o'z navbatida, buxgalteriya hisobining qiyinlashib ketishiga olib keladi. Ya'ni ko'pchilik investitsion tahlilchilar va umumiy hisobotlardan foydalanadigan foydalanuvchilarga hisobotlar turli hil standartlarga asoslanib tuzilganligi bois u hisobotni tahlil qilayotganida qo'shimcha xarajatlar qilishiga olib keladi. Bu esa o'z navbatida holatni noqulay bo'lishiga olib keladi va hisobot interpretatsiyasida chalkashliklar yuzaga keladi. Buning oqibatida kompaniyalar kapitalni saqlash uchun duch kelgan yuqori sarf-xarajatlarni o'z zimmalariga olishadi va jahon bozorida kapitalning raqobatlashuvi ya'ni yomonlashuviga olib keladi. Eng dolzarbi shundaki, turli mamlakatlarda turli foiz miqdori paydo bo'lishi oqibatida buxgalteriyada ishonchsizlik paydo bo'ladi.

Hisobotlarning shunday turli tuman xalqaro miqyosga ega bo'lishlari quyidagilarga olib keladi; Moliyaviy hisobotlarni xarajatlari belgilangan miqdordan yuqori bo'lishi sababi transnatsional o'z faoliyatlari haqida turli hil mamlakatlar uchun turli xil hisobotlar tuzishga majbur bo'ladilar; Kompaniyalarda boshqa mamlakatdagi faoliyatlari moliyaviy natijalarni tahlil qilish uchun yagona tizimga o'tish ehtiyojini paydo qiladi. Undan tashqari kompaniyalar tashqi hisobotlari baholash ichki baholash bilan bir xil bo'lishini xoxlaydilar; Bu ko'rinishdagi maqsadlarni davlat hisobotlari turlicha bo'lgan vaziyatda amalga oshirish juda qiyin bo'ladi. Alohida mamlakat uchun chiqim nuqtai nazaridan samarasiz bo'lgan moliyaviy hisobot standartlarini ishlab chiqish juda katta xarajatni talab qiladi. Butun jahon moliyaviy hisob va hisobotlarni umumqabul qilingan va majburiy standartlar qo'llanmalari tashqi mamlakatlarning iqtisodiy moliyaviy qonunchiliklarini qo'llab-quvvatlash uchun zarurdir. Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari bo'yicha kengashi (MHXSK) shu vazifalarni o'z zimmasiga oladi.

Xulosa o'rnida shuni aytish lozimki, biz o'zimizning milliy standartimizda qo'lsak ham bo'ladi lekin jadal rivojlanib borayotgan davlatimizda turli davlatlar bilan kelishuvlar va hamkorliklar natijasida hamkorlar bilan bir birimizni tushinish maqsadida moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari kerak bo'ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Иштурдиев, Х. А. (2023). Совершенствование учета финансовых результатов в агрокластере. Научный Фокус, 1(7), 700-708.

2. Murodovich, G. R., & Hassan, I. (2023). IMPROVEMENT OF ACCOUNTING AND AUDIT OF FINANCIAL RESULTS IN BUSINESS ENTITIES. Finland International Scientific Journal of Education, Social Science & Humanities, 11(4), 1586-1592.
3. Uralov, B., & Ishturdiyev, H. (2023). O 'zbekistonda hududlar kesimida raqamli iqtisodiyotning rivojlanish holati.
4. Yuldashev, S., & Ishturdiyev, H. (2023). Qishloq xo 'jalik korxonalarida xarajatlar hisobi va mahsulot tannarxini takomillashtirish masalalari.
5. Гайбуллаев, Р. М., & Иштурдиев, Х. (2023). ХЎЖАЛИК ЮРИТИШ СУБЪЕКТЛАРИДА МОЛИЯВИЙ НАТИЖАЛАР ҲИСОБИ ВА АУДИТИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ. World of Science, 6(4), 345-351.
6. Абдигаппарович, И. Х., & Юлдашев, Ш. Х. (2024). ВОПРОСЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ УЧЕТА ЗАТРАТ И СТОИМОСТИ ПРОДУКЦИИ НА СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ. SO 'NGI ILMIY TADQIQOTLAR NAZARIYASI, 7(1), 361-368.
7. Abdigapparovich, I. X. (2024). QISHLOQ XO 'JALIGI MAXSULOTLARINI TAYYORLOV VA SOTISH XIZMATLARINI BOSHQARISH. JOURNAL OF INNOVATIONS IN SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL RESEARCH, 7(2), 148-157.
8. Abdigapparovich, I. X. (2024). QISHLOQ XO 'JALIGIDA MASHINA-TRAKTOR PARKLARI XIZMATLARINING AXAMIYATI. WORLD OF SCIENCE, 7(2), 105-113.
9. Alikulov, A. M., & Toshpulatov, J. (2023). Agroklasterlarda moliyaviy natijalar hisobini xalqaro standartlar asosida takomillashtirish masalalari.
10. Аликулов, А. И. (1993). Совершенствование учета затрат на производство, переработку и исчисление себестоимости продукции хлопка-сырца в хлопковом комплексе (на примере хлопководческих хозяйств и хлопкоочистительных заводов Самаркандской области).
11. Alikulov, A. I. (2010). Modern trends in development of cotton production and processing chain in Uzbekistan. Perspectives of Innovations, Economics and Business, PIEB, 6(3), 75-76.
12. Alikulov, A. I. (2010). Modern trends in development of cotton production and processing chain in Uzbekistan. Perspectives of Innovations, Economics and Business, PIEB, 6(3), 75-76.
13. Ismatovich, A. A. (2023). THEORETICAL BASIS OF ORGANIZING THE ACCOUNT OF COMMODITY MATERIAL ASSETS IN AGROCLUSTERS ON THE BASIS OF INTERNATIONAL STANDARDS. MASTERS, 1(1), 132-137.
14. Baxodirovich, T. J., & Ismatovich, A. A. (2023). IMPROVING THE ACCOUNT OF FINANCIAL RESULTS ACCORDING TO INTERNATIONAL STANDARDS. MASTERS, 1(1), 138-143.
15. Alikulov, A., & Abduraxmonov, F. (2023). QISHLOQ XO 'JALIK KORXONALARIDA YAKUNIY MOLIVAVIY NATIJALAR HISOBINI

TAKOMILLASHTIRISH. Academic research in educational sciences, 4(SamTSAU Conference 1), 174-181.

16. Alikulov, A. (2023). Organizational and methodological bases of accounting the costs of establishing vineyards.

17. Alikulov, A., & Razzoqo, A. (2023). PAXTA TOZALASH KORXONALARIDA ISHLAB CHIQRISH XARAJATLARINI TAHLIL QILISH. Academic research in educational sciences, 4(SamTSAU Conference 1), 74-83.

18. ESHMURADOV, U. T., & ALIKULOV, A. I. (2014). IMPROVEMENT ACCOUNTING OF SALES AGRICULTURAL PRODUCTS ON FARM ENTERPRISES. SEA: Practical Application of Science, 2(3).

19. ESHMURADOV, U. T., & ALIKULOV, A. I. (2014). IMPROVEMENT ACCOUNTING OF SALES AGRICULTURAL PRODUCTS ON FARM ENTERPRISES. SEA: Practical Application of Science, 2(3).

20. Jo'raeva, D. O., & Abdushukurov, X. B. (2023). UZUMCHILIK PLANTATSIYALARINI BARPO ETISH XARAJATLARI HISOBINI TASHKILIY-USLUBIY ASOSLARI. The Journal of Economics, Finance and Innovation, 690-699.

21. Mardiyevna, S. G., & Abdusamatovich, J. J. (2022). SANOAT 4.0 KONSEPSIYASI VA UNGA TA'SIR ETUVCHI RISKLAR. Current Issues of Bio Economics and Digitalization in the Sustainable Development of Regions (Germany), 712-721.

22. Пардаева, О. М., & Жавманов, Ж. А. (2023). СНИЖЕНИЕ УРОВНЯ БЕЗРАБОТИЦЫ ПУТЕМ ВОВЛЕЧЕНИЯ НАСЕЛЕНИЯ НА САМОЗАНЯТОСТЬ. PEDAGOG, 6(4), 568-574.

23. Жавманов, Ж. А. (2023). СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ОПРЕДЕЛЕНИЯ КРИТЕРИЕВ БЕДНОСТИ. JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY BULLETIN, 6(5), 306-318.

24. Жавманов, Ж. А., Уралов, Б. М., & Очилова, М. Т. (2024). ФИНАНСОВО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ РЕАЛИЗАЦИИ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ. O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI, 2(26), 240-250.

25. Makhmudovich, U. B., Abdusamatovich, J. J., Tashtemirovna, O. M., & Ugli, F. U. K. (2024). TAXATION OF INDIVIDUAL ENTREPRENEURS AS A FORM OF STATE REGULATION OF SELF-EMPLOYMENT. O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI, 2(26), 232-239.

26. Abdusamatovich, J. J., Makhmudovich, U. B., Tashtemirovna, O. M., & O'g'li, F. U. X. (2024). O 'ZBEKISTONDA INNOVATSION IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHNING GLOBAL TENDENSIYALARI. O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI, 2(26), 222-231.

27. Жавманов, Ж. А., Уралов, Б. М., Очилова, М. Т., & Файзуллаев, У. Х. У. (2024). НАЛОГООБЛОЖЕНИЕ ИНДИВИДУАЛЬНЫХ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЕЙ КАК ФОРМА ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ САМОЗАНЯТОСТИ. SO'NGI ILMIY TADQIQOTLAR NAZARIYASI, 7(1), 369-378.

28. Очиллова, М. Т., Уралов, Б. М., Жавманов, Ж. А., & Файзуллаев, У. Х. У. (2024). РАЗРАБОТКА МОДЕЛИ РАЗМЕЩЕНИЯ И СПЕЦИАЛИЗАЦИИ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА В РЫНОЧНОЙ ЭКОНОМИКЕ В САМАРКАНДСКОЙ ОБЛАСТИ. SO 'NGI ILMIY TADQIQOTLAR NAZARIYASI, 7(1), 379-386.
29. Уралов, Б. М., Очиллова, М. Т., Жавманов, Ж. А., & Файзуллаев, У. Х. У. (2024). СОСТОЯНИЕ РАЗВИТИЯ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ В УЗБЕКИСТАНЕ. SO 'NGI ILMIY TADQIQOTLAR NAZARIYASI, 7(1), 387-395.
30. O'G'li, H. S. R., Maxmudovich, U. B., & Abdusamatovich, J. J. (2024). OLIY TA'LIM TIZIMIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING USTUVOR YO 'NALISHLARI. JOURNAL OF INNOVATIONS IN SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL RESEARCH, 7(2), 158-165.
31. Faxriddin O'g'li, N. D., Maxmudovich, U. B., & Abdusamatovich, J. J. (2024). OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN SAMARALI FOYDALANISH USULLARINING NAZARIY ASOSLARI. WORLD OF SCIENCE, 7(2), 126-134.
32. O'G'li, A. J. F., Abdusamatovich, J. J., Maxmudovich, U. B., & Baxtiyorovna, N. G. (2024). KAMBAG'ALLIKNI BARTARAF ETISHDA "MAHALLABAY" ISHLASH TIZIMI SAMARADORLIGI TAHLILI. WORLD OF SCIENCE, 7(2), 114-125.
33. Xayrullo O'g'li, F. U., Abdusamatovich, J. J., Maxmudovich, U. B., & Baxtiyorovna, N. G. (2024). KAMBAG'ALLIKNI BARTARAF ETISHNING MAHALLABAY ISHLASH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH. WORLD OF SCIENCE, 7(2), 136-143.
34. Odiljon o'g'li, A. O., Abdusamatovich, J. J., Maxmudovich, U. B., & Baxtiyorovna, N. G. (2024). KAMBAG'ALLIKNI ANIQLASH VA QISQARTIRISH MAMLAKATIMIZ IJTIMOY-IQTISODIY SIYOSATINING USTUVOR YO'NALISHI. SO 'NGI ILMIY TADQIQOTLAR NAZARIYASI, 7(2), 237-246.
35. Xudjayarovich, N. S. (2024). O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA QIMMATBAHO QOG 'OZLAR BOZORI HOZIRGI HOLATI. O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI, 2(26), 216-221.
36. Khojayarovich, N. S. (2023). VALUES DISPARITY IN THE AGRO-INDUSTRY COMPLEX AND WAYS OF ITS ELIMINATION. Journal of Advanced Scientific Research (ISSN: 0976-9595), 3(3).
37. Rabbimovna, R. U., & Farxodovna, E. D. (2023). MOLIYA BOZORINI RIVOJLANTIRISHNING USTUVOR YO 'NALISHLARI, ZAMONAVIY TENDENSIYALARI VA ISTIQBOLLARI. Научный Фокус, 1(7), 709-714.
38. Ibodullayevich, O. R. F., & Turdibayevich, K. R. (2023). QISHLOQ XO'JALIGIDA CHORVACHILIK MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQRISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH. MASTERS, 1(1), 119-126.
39. Nazarova, M., & Kazakova, Z. (2023). Paxta-to 'qimachilik klasterlarida sotish baholarining tahlili.

40. Kazakova, Z. S., & Aslonov, X. (2023). QISHLOQ XO 'JALIGINI RIVOJLANTIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI O 'RNI. The Journal of Economics, Finance and Innovation, 391-398
41. Salaxiddinovna, K. Z. (2023). Methodology of Teaching Economics and Accounting in a Market Economy. Periodica Journal of Modern Philosophy, Social Sciences and Humanities, 18, 66-68.
42. .Nazarova, M., & Kazakova, Z. (2023). Paxta-to 'qimachilik klasterlarida sotish baholarining tahlili.
43. Salaxiddinovna, K. Z., & Iskandarovna, I. I. (2024). OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI YETISHTIRISHNING HUDUDIY JIHATLARI. SO 'NGI ILMIY TADQIQOTLAR NAZARIYASI, 7(2), 247-256.
44. Sharipovna, N. M., & Rustamjon o'g'li, T. O. (2024). QISHLOQ XO'JALIGI IQTISODIYOTINI RIVOJLANTIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING O'RNI. O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI, 3(27), 269-275.
45. Tirkashyev, F. (2023). Intellektual mulkni boshqarish jarayonlarni o'rganishning nazariy muammolari.
46. Rasul o'g'li, U. A., & Ibrohim, S. (2023). KLASTERLARDA SABZAVOT YETISHTIRISH, TASHISH, QAYTA ISHLASH, SOTISH JARAYONLARIDA MENEJMENTI. JOURNAL OF ECONOMICS AND BUSINESS MANAGEMENT, 6(5), 39-46.
47. Саламов, И., Жонибеков, Ф. Б., Казакова, З. С., & Назарова, М. Ш. (2022). САМАРҚАНД ВИЛОЯТИНИНГ ИҚТИСОДИЙ ТАРМОҚЛАРИДА ИННАВАЦИЯ ВА РАҚАМЛИ ИҚТИСОДИЁТНИ ЖОРИЙ ЭТИШНИНГ ИСТИҚБОЛДАГИ ИМКОНИАТЛАРИ. Current Issues of Bio Economics and Digitalization in the Sustainable Development of Regions (Germany), 482-485.
48. Azimjonovich, R. N. (2023). General Characteristics of Socio-Economic Systems and Types of Socio-Economic Systems. EUROPEAN JOURNAL OF BUSINESS STARTUPS AND OPEN SOCIETY, 3(12), 179-182.
49. Ochilova, M. Poverty in Uzbekistan, Ongoing Reforms and Ways to Overcome Them. JournalNX, 569-571.
50. Ochilova, M. The Problem of Poverty in Uzbekistan and the Role of Reforms in Overcoming IT. JournalNX, 484-485.